

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ

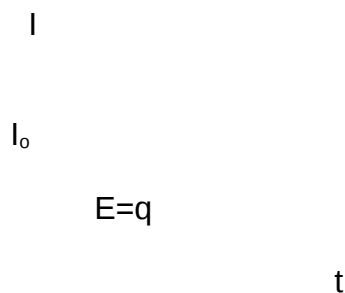
1. ΕΝΤΑΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ

Ένταση ηλεκτρικού ρεύματος δίνεται από την σχέση $I = \frac{q}{t}$
Με την βοήθεια την σχέσης αυτής

Υπολογισμός ηλεκτρικού φορτίου σε αγωγό ή κύκλωμα : $q = I \cdot t$

Η σχέση αυτή ισχύει με την προϋπόθεση ότι η ένταση I του ηλεκτρικού ρεύματος είναι σταθερή ($I = \text{σταθ.}$)

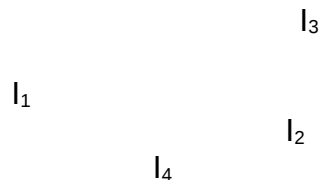
Στην περίπτωση που δεν είναι σταθερή αλλά το φορτίο δίνεται ως συνάρτηση του χρόνου ($q = I_0 \cdot t$ ή $q = I_0 + I \cdot t$) κατασκευάζουμε το διάγραμμα $q = f(t)$ και το φορτίο ισούται αριθμητικά με το εμβαδόν που περικλείεται ανάμεσα στην γραφική παράσταση και τον άξονα των χρόνων π.χ

2. ο Α΄ νόμος του Kirchhoff

Το άθροισμα των εντάσεων των ρευμάτων που φτάνουν σε ένα κόμβο είναι ίσο με το άθροισμα των ρευμάτων που εξέρχονται από αυτόν

$$\sum I = 0 \quad I_1 + I_2 = I_3 + I_4$$

3. ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΑΓΩΓΟΥ - ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΟΗΜ

Παράγοντες που επηρεάζουν την αντίσταση μεταλλικού αγωγού $R = \rho \cdot \frac{L}{S}$

$\rho =$ ειδική αντίσταση (Ω/m) , $L =$ μήκος αγωγού(m) , $S =$ εμβαδόν αγωγού (m^2)

Ηλεκτρική αντίσταση $R =$

Α. Η αντίσταση ενός μεταλλικού αγωγού που υπακούει στον νόμο του Ohm εξαρτάται μόνο από τα γεωμετρικά στοιχεία του αγωγού και όχι από την τάση που εφαρμόζουμε στα άκρα του (V) ή την ένταση του ηλεκτρικού ρεύματος που διαρρέει τον αντιστάτη άρα αν αλλάξουμε την τάση V και το ρεύμα I θα ισχύει

$R =$ σταθερή και $R = \frac{V}{I}$

Ψή Ι

Β. Δυο αντιστάτες φτιαγμένοι από το ίδιο υλικό έχουν την ίδια ειδική αντίσταση ρ

Γ. αν κόψουμε ένα μεταλλικό σύρμα η ειδική του αντίσταση ρ και το εμβαδόν του S δεν αλλάζει απλά αλλάζει το μήκος του L

Δ. αν λειώσουμε ένα σύρμα τότε το μόνο που μένει σταθερό είναι η ειδική του αντίσταση ρ , η μάζα του και η πυκνότητα του d . Ξεκινάμε από την σχέση της πυκνότητας $d_1=d_2 = V_1=v_2 S_1.L_1=S_2.L_2$

Και βρίσκω την σχέση εμβαδού και μήκους ανάμεσα στα δυο κομμάτια
Στην συνέχεια σχηματίζουμε τον λόγο αντικαθιστώ την παραπάνω σχέση και βρίσκω την σχέση ανάμεσα στις αντιστάσεις των δυο κομματιών

Ε. Γραφική παράσταση $I=f(V)$ ή $V= f(I)$

Νόμος του Ohm (για μεταλλικό αγωγό σταθερής θερμοκρασίας) $I=$

Ή $V=I.R$

Από την γραφική παράσταση $I=f(V)$ ή $V= f(I)$ μπορούμε να υπολογίσουμε την αντίσταση R του αντιστάτη

I

V

Φ

Φ

V

I

$\epsilon\phi\phi= 1/R$

$\epsilon\phi\phi=R$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ένας ομογενής μεταλλικός αγωγός μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος παρουσιάζει αντίσταση $0,05 \Omega / m$. Το μήκος του αγωγού είναι $L = 1 \text{ km}$ και στα άκρα του εφαρμόζεται τάση $V = 60 \text{ V}$.

Να υπολογίσετε:

Δ_1 . Την ένταση του ηλεκτρικού ρεύματος που διαρρέει τον αγωγό.

Δ_2 . Την ηλεκτρική τάση μεταξύ δύο σημείων του αγωγού που απέχουν 300 m το ένα από το άλλο.

Δ₃. Το ηλεκτρικό φορτίο που πέρασε από μία διατομή του αγωγού σε χρόνο $t = 10 \text{ min}$.

Ο μεταλλικός αγωγός αντικαθίσταται από έναν άλλο από το ίδιο υλικό, που έχει εμβαδό διατομής κατά 40% μικρότερο και μήκος κατά 50% μεγαλύτερο, ενώ η τάση στα άκρα του είναι και πάλι 60 V.

Δ₄. Να υπολογίσετε την ηλεκτρική ισχύ που δαπανάται στο δεύτερο αγωγό.

Λύση

Δ₁.

Η αντίσταση του μεταλλικού αγωγού R' ανά μονάδα μήκους είναι :

$R' = \Rightarrow R = R' \cdot L \Rightarrow R = 5 \cdot 10^{-2} \cdot 1 \cdot 10^3 \Rightarrow R = 50 \Omega$, η αντίσταση του μεταλλικού αγωγού .

Νόμος του Ohm στον αντιστάτη :

$I = \Rightarrow I = \Rightarrow I = \Rightarrow I = 1,2 \text{ A}$.

Δ₂.

Τα δύο σημεία έστω A και B που απέχουν $(AB) = 300 \text{ m}$.

Η αντίσταση R_{BG} δίνεται σε σχέση με τα γεωμετρικά στοιχεία του αντιστάτη :

$R_{BG} = \rho \cdot \dots$ (I) .

Η αντίσταση R δίνεται σε σχέση με τα γεωμετρικά στοιχεία του αντιστάτη :

$R = \rho \cdot \dots$ (II) .

Διαιρούμε κατά μέλη τις σχέσεις (I) και (II) :

$(I) / (II) \Rightarrow = \Rightarrow = \Rightarrow R_{BG} = \cdot R \Rightarrow R_{BG} = \Rightarrow R_{BG} = 15 \Omega$.

Ο νόμος του Ohm για την αντίσταση R_{BG} :

$I = \Rightarrow V_{BG} = I \cdot R_{BG} \Rightarrow V_{BG} = 1,2 \cdot 15 \Rightarrow V_{BG} = 18 \text{ V}$.

Δ₃.

Η ένταση του ηλεκτρικού ρεύματος είναι :

$I = \Rightarrow q = I \cdot t \Rightarrow q = 1,2 \cdot (10 \cdot 60) \Rightarrow q = 720 \text{ C}$.

Δ₄.

Ο νέος μεταλλικός αποτελείται από το ίδιο υλικό, την ίδια ειδική αντίσταση ρ , με εμβαδό S' :

$S' = S - () \cdot S \Rightarrow S' = 0,6 S$.

με μήκος L' :

$L' = L + () \cdot L \Rightarrow L' = 1,5 \cdot L$.

Η νέα αντίσταση είναι :

$R' = \Rightarrow R' = \rho \cdot () \Rightarrow R' = () \cdot R \Rightarrow R' = ()50 \Rightarrow R' = 125 \Omega$.

Η ηλεκτρική ισχύς που δαπανάται στον δεύτερο αγωγό :

$P' = \Rightarrow P' = \Rightarrow P' = 28,8 \text{ Watt}$.

4. ΣΥΝΔΕΣΜΟΛΟΓΙΑ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΝ

Ισχύουν οι παρακάτω τύποι

Σύνδεση αντιστατών σε σειρά (οι αντιστάτες διαρρέονται από το ίδιο ρεύμα)

$$V = V_1 + V_2 + V_3$$

$$R_{ολ} = R_1 + R_2 + R_3$$

$$I_1 = I_2 = \dots = I$$

Σύνδεση αντιστατών παράλληλα (οι αντιστάτες έχουν την ίδια τάση)

$$I=I_1+I_2+I_3$$

$$= + + \dots$$

$$V_1=V_2=\dots=V$$

Μεθοδολογία για ασκήσεις με συνδεσμολογία αντιστάσεων

Βήμα 1 : μεταφέρουμε το σχήμα στο τετράδιο μας .Αν δεν δίνεται η τάση της πηγής αλλά η Η.Ε.Δ και η εσωτερική της αντίσταση , σχεδιάζουμε την πηγή και ακριβώς δίπλα της μια μικρή αντίσταση r

Βήμα 2 : Βγάζουμε το ηλεκτρικό ρεύμα από τον θετικό πόλο της πηγής και γράψουμε την φορά κίνησης του .Αν το ηλεκτρικό ρεύμα φτάνει σε κάποιο κόμβο διακλαδίζεται σε περισσότερα ρεύματα (I_1, I_2, I_3 κ.ο.κ) εκτός αν στο κύκλωμα υπάρχει αγωγός μηδενικής αντίστασης (βραχυκύκλωμα) οπότε το ηλεκτρικό ρεύμα θα περάσει όλο από αυτόν τον αγωγό (και οι άλλοι που συνδέονται σε αυτόν τον κόμβο δεν θα διαρρέονται από ρεύμα)

Βήμα 3 : Βρίσκουμε ομάδες αντιστάσεων (δύο ή περισσότερες) που συνδέονται μεταξύ τους, είτε σε σειρά, είτε παράλληλα. Βρίσκουμε την ισοδύναμη αντίσταση της ομάδας αυτών των αντιστάσεων και σχεδιάζουμε το νέο κύκλωμα.

Βήμα 4: Προχωράμε μέχρι να καταλήξουμε σε μια αντίσταση, την $R_{εξ}$ (αντίσταση εξωτερικού κυκλώματος (έξω από την πηγή) .) Αν η πηγή δεν έχει εσωτερική αντίσταση r τότε $R_{ολ} = R_{εξ}$, αν έχει ισχύει $R_{ολ} = R_{εξ} + r$

Βήμα 5: βρίσκουμε την ένταση του ρεύματος που δίνει η πηγή από τον νόμο του ohm $I = \frac{E}{R_{ολ}}$ (αν $r=0$) ή $I = \frac{E}{R_{ολ} + r}$ (αν $r \neq 0$)

Βήμα 6: Βρίσκουμε την πολική τάση της πηγής (αν $r \neq 0$) $V_{πολ} = E - I \cdot r$

Βήμα 7: Αν δύο ή περισσότερες αντιστάσεις συνδέονται σε σειρά, πρέπει να βρούμε την ένταση του ρεύματος που τις διαρρέει, ενώ αν δύο ή περισσότερες αντιστάσεις συνδέονται παράλληλα, πρέπει να βρούμε την κοινή τους τάση .Για αυτό ακολουθούμε με την αντίστροφη διαδικασία τα ισοδύναμα κυκλώματα που έχουμε σχεδιάσει εφαρμόζοντας τον νόμο του Ohm : $V=I \cdot R$

Στο τέλος της άσκησης πρέπει να γνωρίζουμε τα μεγέθη R, V, I για κάθε αντίσταση του κυκλώματος που έχει δοθεί

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Δύο αντιστάτες με αντιστάσεις $R_1 = 2 \Omega$, $R_2 = 4 \Omega$, είναι μεταξύ τους συνδεδεμένοι σε σειρά, ενώ ένας τρίτος αντιστάτης $R_3 = 3 \Omega$ είναι συνδεδεμένος παράλληλα με το σύστημα των δύο αντιστατών R_1 , R_2 . Στα άκρα του συστήματος όλων των αντιστατών συνδέουμε ηλεκτρική πηγή ηλεκτρεγερτικής δύναμης $E = 18 V$ και εσωτερικής αντίστασης $r = 1 \Omega$ και το κύκλωμα διαρρέεται από ηλεκτρικό ρεύμα.

Δ₁. Να σχεδιάσετε το αντίστοιχο ηλεκτρικό κύκλωμα.

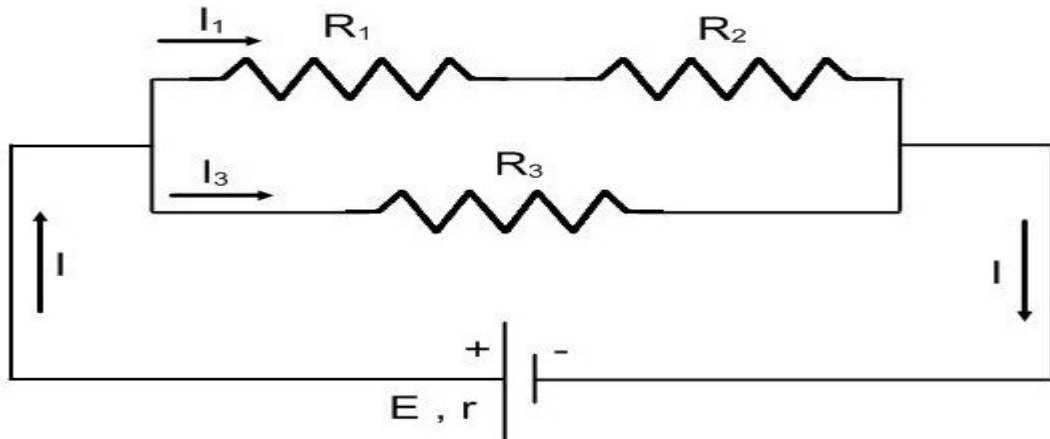
Δ₂. Να υπολογίσετε την ολική αντίσταση του εξωτερικού κυκλώματος.

Δ₃. Να υπολογίσετε τη πολική τάση της ηλεκτρικής πηγής.

Δ₄. Να υπολογίσετε την ηλεκτρική τάση στα άκρα της αντίστασης R_2

Λύση

Δ₁.

Δ_2 .

Οι αντιστάτες με αντίσταση R_1 και R_2 είναι συνδεδεμένοι σε σειρά, η ισοδύναμη τους αντίσταση $R_{1,2}$:

$$R_{1,2} = R_1 + R_2 \Rightarrow R_{1,2} = 2 + 4 \Rightarrow R_{1,2} = 6 \Omega .$$

Παρατηρούμε ότι η $R_{1,2}$ αντίσταση είναι μεγαλύτερη και από την μεγαλύτερη από τις R_1 και R_2 αντιστάσεις .

Οι αντιστάτες με αντίσταση $R_{1,2}$ και R_3 είναι συνδεδεμένοι παράλληλα, η ισοδύναμη τους αντίσταση $R_{ολ}$:

$$\frac{1}{R_{ολ}} = \frac{1}{R_{1,2}} + \frac{1}{R_3} \Rightarrow \frac{1}{R_{ολ}} = \frac{1}{6} + \frac{1}{3} \Rightarrow R_{ολ} = 2 \Omega .$$

Παρατηρούμε ότι η ολική αντίσταση $R_{ολ}$ είναι μικρότερη και από την μικρότερη από τις $R_{1,2}$ και R_3 αντιστάσεις .

Δ_3 .

Ο νόμος του Ohm σε κλειστό κύκλωμα :

$$I = \frac{E}{R_{ολ} + r} \Rightarrow I = \frac{18}{2 + 1} \Rightarrow I = 6 \text{ A} .$$

Η πολική τάση της πηγής :

$$V_{\pi} = E - I \cdot r \Rightarrow V_{\pi} = 18 - 6 \cdot 1 \Rightarrow V_{\pi} = 12 \text{ Volt} .$$

Δ_4 .

Ο νόμος του Ohm στον R_3 αντιστάτη :

$$I_3 = \frac{V_{\pi}}{R_3} \Rightarrow I_3 = \frac{12}{3} \Rightarrow I_3 = 4 \text{ A} .$$

1ος κανόνας του Kirchhoff σε ένα από τους δύο κόμβους του κυκλώματος :

$$I = I_1 + I_3 \Rightarrow I_1 = I - I_3 \Rightarrow I_1 = 6 - 4 \Rightarrow I_1 = 2 \text{ A} .$$

$$\text{Και } V_2 = I_1 \cdot R_2 = 2 \cdot 4 = 8 \text{ V} .$$

5. ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ- ΙΣΧΥΣ

Οι ασκήσεις είναι απλή εφαρμογή των τύπων
Ηλεκτρική ενέργεια σε τμήμα κυκλώματος

$$E_{\eta\lambda} = V \cdot I \cdot t$$

$$E_{\eta\lambda} = I^2 \cdot R \cdot t$$

$$E_{\eta\lambda} = t$$

Ηλεκτρική ισχύ σε τμήμα κυκλώματος

$$P_{\eta\lambda} =$$

$$P_{\eta\lambda} = V \cdot I$$

$$P_{\eta\lambda} = I^2 \cdot R$$

$$P_{\eta\lambda} =$$

Θερμότητα Joule σε τμήμα κυκλώματος ή σε αντιστάτη

$$Q = I^2 \cdot R \cdot t$$

Θερμική ισχύς σε τμήμα κυκλώματος

$$P_{\theta\epsilon\rho} =$$

$$P_{\theta\epsilon\rho} = I^2 \cdot R$$

Θερμική ισχύς σε αντιστάτη

$$P_{\theta\epsilon\rho} = V \cdot I$$

$$P_{\theta\epsilon\rho} = I^2 \cdot R$$

Θερμότητα Joule σε αντιστάτη

$$Q = V \cdot I \cdot t$$

$$Q = I^2 \cdot R \cdot t$$

$$Q = t$$

Συντελεστής απόδοσης αποδέκτη

$$A =$$

Δεν έχει μονάδα (καθαρός αριθμός)

Ηλεκτρική ενέργεια και ισχύς πηγής σε όλο το κύκλωμα

$$E_{\eta\lambda} = E \cdot I \cdot t$$

$$P_{\eta\lambda} = E \cdot I$$

Ενέργεια και ισχύς στο εξωτερικό κύκλωμα (ενέργεια που προσφέρει η πηγή
ή θερμική στο εξωτερικό κύκλωμα)

$$E = I^2 \cdot R \cdot t = V_{\pi} \cdot I \cdot t$$

$$P_{\theta\epsilon\rho} = V_{\pi} \cdot I = I^2 \cdot R$$

Ενέργεια και ισχύς στο εσωτερικό κύκλωμα

$$Q = I^2 \cdot r \cdot t$$

$$P_{\theta\epsilon\rho} = I^2 \cdot r$$

Συνήθως μια άσκηση με συνδεσμολογία έχει ερωτήματα με ισχύ ή ενέργεια .Αφού για κάθε στοιχείο έχουμε υπολογίσει R,V,I κάνουμε απλή εφαρμογή του τύπου

Διαγράμματα

E ή Q

E ή Q

$$\varphi \quad t \quad \varphi \quad R$$

$$\epsilon\varphi\varphi = I^2 \cdot R$$

E ή Q

$$\epsilon\varphi\varphi = I^2 \cdot t$$

E ή Q

$$I$$

$$I^2$$

$$\epsilon\varphi\varphi = R \cdot t$$

6. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΗΣ

Σε πολλές ασκήσεις αντί να δίνεται η αντίσταση του αντιστάτη δίνονται τα στοιχεία κανονικής λειτουργίας μιας συσκευής, δηλαδή η ισχύς P_K και η τάση V_K στην οποία η συσκευή λειτουργεί κανονικά.

Όταν δούμε τέτοια δεδομένα η πρώτη μας δουλειά είναι να βρούμε την αντίσταση R της συσκευής και την ένταση I_K που πρέπει να διαρρέει την συσκευή ώστε αυτή να λειτουργεί κανονικά, με την βοήθεια των σχέσεων

$$R_K = \frac{V_K^2}{P_K}$$

R

$$I_K = \frac{P_K}{V_K}$$

V_K

Αν η συσκευή συνδεθεί σε ένα κύκλωμα το μόνο που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε είναι η αντίσταση της συσκευής

Αν η άσκηση ζητά αν η συσκευή λειτουργεί κανονικά ή όχι σε ένα κύκλωμα τότε επιλύουμε το κύκλωμα (μεθοδολογία σύνδεσης αντιστάσεων) και βρίσκουμε την ένταση I του ρεύματος που διαρρέει την συσκευή στο κύκλωμα

Αν $I = I_K$ η συσκευή λειτουργεί κανονικά

Αν $I < I_K$ η συσκευή υπολειτουργεί

Αν $I > I_K$ η συσκευή υπερλειτουργεί με κίνδυνο να καταστραφεί

7. ΗΛΕΚΤΡΕΓΕΡΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΠΗΓΗΣ – Η.Ε.Δ- ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Χαρακτηριστική καμπύλη πηγής

$$E \quad V_{\pi}$$

φ

I_{β}

I

Αν δοθεί η χαρακτηριστική καμπύλη μιας πηγής εξετάζουμε τα σημεία τομής της γραφικής παράστασης με τους άξονες

Αν $V_{\pi} = 0$ τότε $I = I_{\beta} = E/r$

Αν $I = 0$ τότε $V_{\pi} = E$

$E\varphi = r$

Με την βοήθεια αυτών των σχέσεων μπορούμε να υπολογίσουμε τα στοιχεία E , r της πηγής

Σε κάθε ενδιάμεση σχέση ισχύει $V_{\pi} = E - Ir$

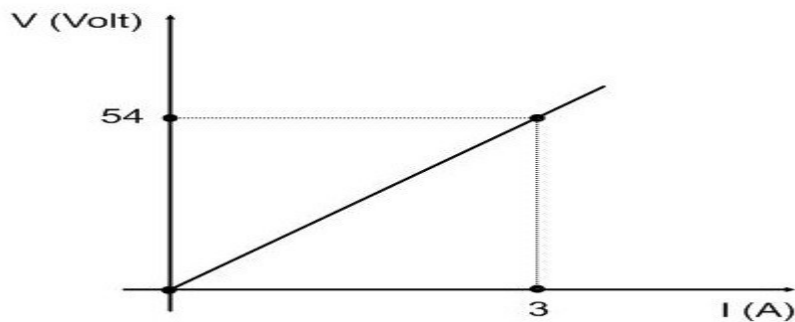
Ισχύουν οι τύποι

Ορισμός ΗΕΔ ηλεκτρικής πηγής	$E =$ $E =$	V (Βόλτ)
Πολική τάση πηγής	$V_{\text{πολ}} = E - I \cdot r$	V
Ρεύμα βραχυκύκλωσης	$I_{\beta} =$	A
Νόμος του Ohm για κλειστό κύκλωμα	$E = I \cdot (R_{\text{εξ}} + r)$	
Ηλεκτρική ενέργεια και ισχύς πηγής σε όλο το κύκλωμα	$E_{\text{ηλ}} = E \cdot I \cdot t$ $P_{\text{ηλ}} = E \cdot I$	J W
Ενέργεια και ισχύς στο εξωτερικό κύκλωμα (ενέργεια που προσφέρει η πηγή ή θερμική στο εξωτερικό κύκλωμα)	$E =$ $I^2 \cdot R \cdot t = V_{\pi} \cdot I \cdot t$ $P_{\text{θερ}} = V_{\pi} \cdot I =$ $I^2 \cdot R$	J W
Ενέργεια και ισχύς στο εσωτερικό κύκλωμα	$Q = I^2 \cdot r \cdot t$ $P_{\text{θερ}} = I^2 \cdot r$	J W

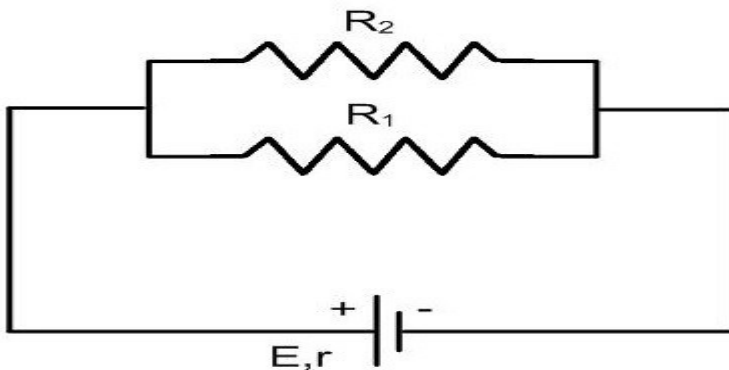
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Δίνεται το διάγραμμα $V - I$ για τον ωμικό αντιστάτη με αντίσταση R_1 .

Οι συνθήκες κανονικής λειτουργίας για μια συσκευή με αντίσταση R_2 , είναι η ισχύς 36 Watt και η τάση 18 Volt.

Ο αντιστάτης και η συσκευή συνδέονται παράλληλα, η συσκευή λειτουργεί κανονικά, το κύκλωμα φυσικά διαθέτει πηγή ηλεκτρεγερτικής δύναμης E και εσωτερικής αντίστασης r .

Αν η ολική ισχύς που παρέχει η πηγή στο κύκλωμα είναι 63 Watt, να βρεθούν :

Δ_1 . Τις αντιστάσεις R_1 και R_2 , καθώς και την ισοδύναμη αντίστασή τους.

Δ_2 . Το ρεύμα που διαρρέει κάθε αντιστάτη και το ρεύμα που διαρρέει το κύκλωμα.

Δ_3 . Την πολική τάση της πηγής, την ηλεκτρεγερτική δύναμη της πηγής και την εσωτερική αντίστασή της.

Δ_4 . Το ρεύμα βραχυκύκλωσης, η ισχύς που καταναλώνει η πηγή και η ισχύς που δίνει η πηγή στο εξωτερικό κύκλωμα.

Λύση

Δ_1 .

Από το διάγραμμα που μας δίνεται $I_1 = 3 \text{ A}$ και $V_1 = 54 \text{ Volt}$.

Νόμος του Ohm στον R_1 :

$$I_1 = \Rightarrow R_1 = 54 / 3 \Rightarrow R_1 = 18 \Omega.$$

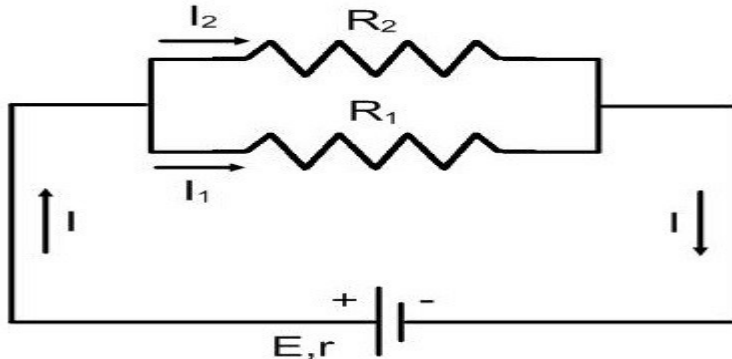
Από τις συνθήκες κανονικής λειτουργίας για την συσκευή :

$$R_2 = \Rightarrow R_2 = 18^2 / 36 \Rightarrow R_2 = 9 \Omega .$$

Οι αντιστάσεις R_1 και R_2 είναι συνδεδεμένοι παράλληλα , άρα :

$$= + \Rightarrow = + \Rightarrow = \Rightarrow R_{εξ} = R_{εξ} = 6 \Omega .$$

Δ₂.

Η ισχύς κανονικής λειτουργίας :

$$P_k = V_k \cdot I_k \Rightarrow I_k = \Rightarrow I_k = 36 / 18 \Rightarrow I_k = 2 \text{ A} .$$

Η συσκευή λειτουργεί κανονικά , άρα :

$$I_2 = I_k \Rightarrow I_2 = 2 \text{ A} .$$

Η τάση στα άκρα της συσκευής είναι $V_k = 18 \text{ Volt}$.

Οι αντιστάσεις R_1 και R_2 είναι συνδεδεμένοι παράλληλα , άρα :

$$V_1 = V_k = 18 \text{ Volt} .$$

Νόμος του Ohm στην αντίσταση R_1 :

$$I_1 = \Rightarrow I_1 = 18 / 18 \Rightarrow I_1 = 1 \text{ A} .$$

1ος κανόνας του kirchhoff :

$$I = I_1 + I_2 \Rightarrow I = 1 + 2 \Rightarrow I = 3 \text{ A} .$$

Δ₃.

Η πολική τάση της πηγής $V_\pi = V_k \Rightarrow V_\pi = 18 \text{ Volt}$.

Η ολική ισχύς που παρέχει η πηγή στο κύκλωμα :

$$P_{ολ} = E \cdot I \Rightarrow E = \Rightarrow E = 63 / 3 \Rightarrow E = 21 \text{ Volt} .$$

Η πολική τάση της πηγής : $V_\pi = E - I \cdot r \Rightarrow I \cdot r = E - V_\pi \Rightarrow r = (E - V_\pi) / I \Rightarrow$

$$r = (21 - 18) / 3 \Rightarrow r = 1 \Omega .$$

Δ₄. Το ρεύμα βραχυκύκλωσης : $I_{βρ} = E / r \Rightarrow I_{βρ} = 21 / 1 \Rightarrow I_{βρ} = 21 \text{ A} .$

Η ισχύς που καταναλώνει η πηγή : $P_r = I^2 \cdot r \Rightarrow P_r = 3^2 \cdot 1 \Rightarrow P_r = 9 \text{ Watt} .$

Η ενέργεια διατηρείται , άρα και η ισχύς διατηρείται :

$$P_{ολ} = P_{εξ} + P_r \Rightarrow P_{εξ} = P_{ολ} - P_r \Rightarrow P_{εξ} = 63 - 9 \Rightarrow P_{εξ} = 54 \text{ Watt} .$$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ένας αντιστάτης με αντίσταση $R_1 = 2 \Omega$, συνδέεται σε σειρά με λαμπτήρα του οποίου οι ενδείξεις κανονικής λειτουργίας είναι $10 \text{ V} / 25 \text{ W}$. Παράλληλα στο σύστημα αντιστάτη R_1 και λαμπτήρα, συνδέεται άλλος αντιστάτης με αντίσταση $R_2 = 3 \Omega$. Το κύκλωμα τροφοδοτείται από ηλεκτρική πηγή με ΗΕΔ E και εσωτερική αντίσταση $r = 3 \Omega$, που συνδέεται στα άκρα του αντιστάτη R_2 . Θεωρούμε ότι ο λαμπτήρας συμπεριφέρεται σαν ωμικός αντιστάτης.

i. Να σχεδιάσετε το κύκλωμα.

ii. Να υπολογίσετε:

Δ_1 . Την αντίσταση του λαμπτήρα.

Δ_2 . Τη συνολική αντίσταση του κυκλώματος.

Δ_3 . Την ένταση του ηλεκτρικού ρεύματος που διαρρέει το λαμπτήρα, αν αυτός λειτουργεί κανονικά.

Δ_4 . Τη τιμή της ΗΕΔ της ηλεκτρικής πηγής,

iii. Αν συνδέσουμε τον παραπάνω λαμπτήρα στο κύκλωμα του διπλανού σχήματος, όπου $R=4\Omega$, ενώ η πηγή έχει ΗΕΔ $E_1=20\text{V}$ και εσωτερική αντίσταση $r_1=3\Omega$, τότε ο λαμπτήρας θα φωτοβολεί κανονικά ή όχι; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

iv. Θέλοντας να αυξήσουμε την φωτοβολία του λαμπτήρα, προτείνεται η αφαίρεση του αντιστάτη R από το παραπάνω κύκλωμα. Να εξετάσετε αν αυτή είναι μια καλή πρόταση.

Απάντηση:

i. Στο διπλανό σχήμα φαίνεται το κύκλωμα που αναφέρεται παραπάνω, όπου Λ ο λαμπτήρας.

ii.

Δ_1 . Η ισχύς κανονικής λειτουργίας του λαμπτήρα, συνδέεται με την αντίστασή του και την τάση κανονικής λειτουργίας του, με τη σχέση:

Δ_2 . Ο αντιστάτης R_1 και ο λαμπτήρας συνδέονται σε σειρά, οπότε:

$$R_{1\Lambda} = R_1 + R_\Lambda = 2\Omega + 4\Omega = 6\Omega.$$

Η παραπάνω αντίσταση συνδέεται παράλληλα με την R_2 , οπότε:

Αλλά τότε η συνολική αντίσταση του κυκλώματος είναι:

$$R_{\text{ολ}} = R_{\text{εξ}} + r = 2\Omega + 3\Omega = 5\Omega.$$

Δ_3 . Αφού ο λαμπτήρας λειτουργεί κανονικά η τάση στα άκρα του είναι 10V , οπότε διαρρέεται από ρεύμα έντασης:

$$\Delta_4. \text{ Η τάση } V_{AB} = I_1 \cdot R_{1\Lambda} = 2,5 \text{ A} \cdot 6\Omega = 15\text{V}.$$

Αλλά τότε ο αντιστάτης R_2 διαρρέεται από ρεύμα έντασης, οπότε η πηγή διαρρέεται από ρεύμα $I = I_1 + I_2 = 2,5\text{A} + 5\text{A} = 7,5\text{A}$.

Με εφαρμογή του νόμου του Ohm στο κλειστό κύκλωμα παίρνουμε:

iii. Στο διπλανό σχήμα φαίνεται το νέο κύκλωμα που δίνεται. Αλλά τότε η ισοδύναμη αντίσταση του εξωτερικού κυκλώματος είναι:

Οπότε η ένταση του ρεύματος που διαρρέει το κύκλωμα είναι:

Αλλά τότε η τάση στα άκρα του λαμπτήρα, είναι η πολική τάση της πηγής:
 $V_{\pi} = E_1 - I \cdot r = 20V - 4 \cdot 3V = 8V.$

Με τιμή μικρότερη από την τάση κανονικής λειτουργίας (10V) του λαμπτήρα, οπότε αυτός υπολειτουργεί. Πράγματι η καταναλισκόμενη από τον λαμπτήρα ισχύς, είναι ίση με:

Αρκετά μικρότερη της ισχύος κανονικής λειτουργίας (25W).

iv. Αφαιρώντας τον αντιστάτη R παίρνουμε το κύκλωμα του διπλανού σχήματος.

Αλλά τότε το κύκλωμα διαρρέεται από ρεύμα έντασης:

Συνεπώς η ισχύς του λαμπτήρα θα είναι:

Βλέπουμε λοιπόν ότι πράγματι αυξάνεται η ισχύς του λαμπτήρα, αλλά εδώ εμφανίζεται άλλο πρόβλημα. Η ισχύς του γίνεται πολύ μεγαλύτερη από την κανονική ισχύ λειτουργίας του και ο κίνδυνος να καεί είναι μεγάλος.